

06.14402

unie

van **Waterschappen**

bezoekadres
Koningssade 40
Den Haag

telefoon
(070) 354 9640

postadres
Postbus 93218
2509 AE Den Haag

telefax
(070) 354 9640

Aan
de dagelijks besturen
van de waterschappen

doorkiesnummer
351 98 12

onderwerp
Verkiezingen 2008

uw brief van

uw kenmerk

bijlage(n)
1

datum
23 mei 2006

ons kenmerk
29835 BJZ/RJ

Geachte besturen,

Tijdens onze stuurgroepsvergadering van 8 mei jl. hebben wij het koepelplan landelijke verkiezingen 2008 uitvoerig besproken. Het koepelplan – dat u als bijlage bij deze brief aantreft – is een document dat de Projectgroep landelijke verkiezingen heeft opgesteld, waarin de projectaanpak nader wordt omschreven. In genoemd document wordt ingegaan op de afbakening van het project, de randvoorwaarden en reikwijdte van het project. Daarnaast wordt een globale planning beschreven en treft u een indicatie aan van de projectkosten.

Zoals u via diverse kanalen heeft kunnen vernemen, zijn de voorbereidingen voor de landelijke verkiezingen van 2008 inmiddels in volle gang. Wij staan op het punt het Waterschapshuis opdracht te verlenen ICT-gerelateerde onderwerpen verder uit te werken en internetstemmen verder te ontwikkelen. Dit moment is een belangrijke fase in het project. Het gaat namelijk niet alleen om het internetstemmen, maar ook om belangrijke zaken, zoals het ontwerp van het stembiljet (dat met de invoering van het lijstenstelsel er aanzienlijk anders uit zal zien), protocollen van stemopneming en standaardisering van bestanden.

Op dit moment – ruim twee jaar voor de verkiezingen – is het nog niet mogelijk precies aan te geven wat de totale kosten van het project zullen zijn. Wel kunnen wij een indicatie geven van de projectkosten, welke wij ramen op zo'n 16 miljoen euro. Wij gaan er vanuit dat de totale kosten van de verkiezingen niet hoger zijn dan de optelsom, wanneer alle waterschappen individueel verkiezingen organiseren. Het is aannemelijk dat gezamenlijke verkiezingen schaalvoordelen opleveren. Zo verwachten wij dat de gezamenlijke uitbesteding van print en mail en samenwerking in de communicatie een kostenbesparing zal gaan opleveren ten opzichte van individuele uitbesteding van print en mail en individuele communicatie. Daarnaast zijn wij er ons van bewust dat de ontwikkeling van internetstemmen kosten met zich mee brengt. Wij zien de-

ze ontwikkelingskosten als een diepte-investering, waarvan wij de vruchten ook in 2012 en daarna kunnen plukken.

De projectgroep heeft geprobeerd de financiële voordelen van de verkiezingen te kwantificeren. Helaas is het niet gelukt om tot een goed en betrouwbaar overzicht te komen. Uit de evaluaties van de verkiezingen bij waterschappen van de afgelopen jaren blijkt dat het bedrag dat is uitgegeven aan verkiezingen, moeilijk vergelijkbaar is. Zo rekenen enkele waterschappen de communicatie rondom de verkiezingen tot de reguliere communicatiekosten en schrijven zij deze niet toe aan de verkiezingen. Daarnaast zijn er enkele waterschappen die alle (interne) personele kosten doorberekenen aan de verkiezingen. Tot slot zijn er waterschappen die tot de verkiezingskosten louter print, mail en responseverwerking rekenen. Uit de evaluaties blijkt dan ook dat kosten per stemgerechtigde variëren van € 0,80 tot zo'n € 2,--.

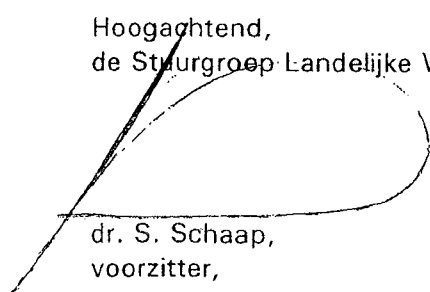
De totale kosten van het project worden op basis van nacalculatie verrekend met de waterschappen. Verrekening zal gefaseerd over de jaren 2006, 2007 en 2008 plaatsvinden. Over de exacte wijze, waarop de verrekening plaatsvindt, wordt een aparte notitie opgesteld. De gedachte is om de totale kosten om te slaan over 26 waterschappen, deels op basis van een vast bedrag en deels naar rato van het aantal stemgerechtigden. In het voorjaar hebben wij u voor de eerste maal verzocht een bedrag over te maken ten behoeve van het project. In de loop van dit jaar zullen wij u nogmaals vragen een bedrag te storten.

In de ledenvergadering van 30 juni a.s. wordt het koepelplan besproken. Om tijdens de ledenvergadering tot concrete besluitvorming over dit agendapunt te kunnen komen verzoeken wij u deze brief met bijbehorend koepelplan tevoren in uw dagelijks bestuur te behandelen. Vervolgens vragen wij u om uw voorzitter een mandaat mee te geven om tijdens genoemde ledenvergadering een besluit te kunnen nemen over het koepelplan. Wij vertrouwen erop dat u zich maximaal zult inspannen om tijdens genoemde ledenvergadering tot gezamenlijke besluitvorming te kunnen komen om zo de voortgang in het project te houden.

Tot slot kunnen wij u nog melden dat het wetsvoorstel Modernisering Waterschapswet – welke van groot belang is voor de nieuwe methode van verkiezingen in 2008 – naar verluidt nog voor de zomer van dit jaar wordt aangeboden aan de Tweede Kamer.

Voor uw medewerking zeggen wij u bij voorbaat dank.

Hoogachtend,
de Stuurgroep Landelijke Waterschapsverkiezingen,

dr. S. Schaap,
voorzitter,

drs. D. Poos,
secretaris.

Koepelplan Landelijke waterschapsverkiezingen 2008

Inleiding

Reeds in maart 2004 heeft de ledenvergadering een principebesluit genomen om in het najaar van 2008 landelijke waterschapsverkiezingen te organiseren. In juni 2005 heeft de ledenvergadering dit besluit nogmaals bekrachtigd en heeft ingestemd met de opzet van het project. In oktober 2005 is vervolgens een besluit genomen over de reikwijdte van het project landelijke verkiezingen 2005. Genoemde besluiten zijn nader uitgewerkt in voorliggende projectaanpak.

Probleemstelling

In de toelichting bij het voorontwerp wijziging Waterschapswet wordt de basis gelegd voor de landelijke verkiezingen in 2008. In het voorontwerp valt te lezen dat de waterschappen landelijke verkiezingen nieuwe stijl organiseren: met minder categorieën en de introductie van een lijstenstelsel voor de ingezetenen. Tevens wordt in het voorontwerp een AMvB Waterschapsverkiezingen aangekondigd. Verwacht wordt dat deze AMvB medio 2007 van kracht wordt. Deze AMvB maakt het voor de waterschappen makkelijker en aantrekkelijker om samen te werken. De AMvB zorgt ook voor grote veranderingen. De regelgeving gaat straks uit van een lijstenstelsel in plaats van het huidige personenstelsel. Dit heeft voor de procedures en uitvoering van de verkiezingen verregaande consequenties. Voor de regelgeving zal – nog meer dan in het verleden – de Kieswet worden gevolgd met de daaraan gerelateerde modellen en besluiten. Dat biedt aan de ene kant duidelijkheid, maar aan de andere kant een verdere standaardisering en formalisering van de verkiezingen. Kennis over deze standaarden en formaliteiten op basis van de Kieswet is op dit moment beperkt aanwezig bij de waterschappen. Door waterschapsverkiezingen te standaardiseren wordt het mogelijk hogere eisen te stellen aan de productie van de stembescheiden, het stemproces en de stemopneming, waardoor de risico's van verkiezingen beter worden beheerst.

De verantwoordelijkheid voor de organisatie van waterschapsverkiezingen behoort toe aan de waterschappen. Dat is nu het geval en zal ook in de toekomst het geval zijn. De Unie (of een ander bureau of organisatie) neemt deze taak niet over. Desalniettemin zijn er voordelen te behalen door verregaande samenwerking bij landelijke verkiezingen. Samenwerking voor en tijdens de gelijktijdige verkiezingen in 2008 biedt kansen uit oogpunt van transparantie, effectiviteit en efficiency. Daarbij kan onder andere gedacht worden aan kostenbesparing en gezamenlijke profilering. Vanwege de grootschaligheid en complexiteit in de voorbereiding naar landelijke verkiezingen en tijdens de uitvoering er van is gekozen voor een projectmatige aanpak van de landelijke samenwerking.

Doelstelling

Om landelijke verkiezingen mogelijk te maken is het van belang dat waterschappen samenwerken. Kernbegrippen van het project zijn gezamenlijkheid, rechtsgeldigheid en efficiency. Deze begrippen worden nader uitgewerkt en geconcretiseerd in de deelprojectplannen communicatie, ICT/bestanden en bestuurlijk-juridische zaken.

In de media is vaak te horen dat het doel van landelijke verkiezingen is gelegen in een verhoging van de opkomstpercentages. Verhoging van de opkomstpercentages is in het

project geen doel op zich, maar een gewenst positief effect van de gezamenlijke voorbereiding en uitvoering van de verkiezingen.

Via gezamenlijke voorbereiding van de verkiezingen wordt beoogd in de voorbereidings- en uitvoeringsfase maximaal (efficiency) voordeel te behalen. Dit is mogelijk door te komen tot een hoge mate van standaardisatie in de aanloop- en uitvoeringsfase van gezamenlijke verkiezingen in 2008, waardoor waterschappen werk uit handen wordt genomen bij de voorbereiding en organisatie van de verkiezingen. Daarnaast heeft het project tot doel de kans op fouten bij de verkiezingen te minimaliseren. Tevens wordt met de gezamenlijkheid beoogd dat de waterschappen zich goed profileren. Ten slotte wordt met het project beoogd de kosten van waterschapsverkiezingen te beheersen.

Randvoorwaarden, reikwijdte en projectafbakening

De ledenvergadering van de Unie heeft in haar vergadering van oktober 2005 besloten om niet alleen in de aanloopfase, maar ook in de uitvoeringsfase samen te werken. Het project loopt daarmee door tot en met de verkiezingen in het najaar van 2008. Daarbij heeft zij de voorwaarde gesteld dat de uitwerking wel praktisch moet blijven. De ledenvergadering spreekt het vertrouwen uit dat de benodigde wetswijzigingen tijdig gereed zijn, zodat in 2008 landelijke verkiezingen nieuwe stijl kunnen worden georganiseerd. Mochten de wetswijzigingen niet tijdig van kracht zijn, dan ziet de ledenvergadering liever uitstel van de landelijke verkiezingen nieuwe stijl (met een aantal maanden/een jaar), dan landelijke verkiezingen oude stijl (met de huidige categorieën en zonder lijstenstelsel) in het najaar van 2008. Rond de zomer van 2006 – wanneer de Raad van State is 'bevalen' van het advies over het voorontwerp en het ministerie het wetsontwerp gereed maakt voor aanbieding aan de Tweede Kamer – kan een wat reëlere inschatting worden gemaakt van de haalbaarheid van de landelijke verkiezingen nieuwe stijl. Indien wordt verwacht dat het tijdstip van najaar 2008 niet gehaald wordt, dan zal door de Unie een 'noodscenario' worden opgesteld. Tot aan de zomer van 2006 is het echter lastig een reële inschatting te maken van de haalbaarheid en gaat de Unie er vanuit dat de verkiezingen in het najaar van 2008 doorgang kunnen vinden.

Projectresultaten

In de ontwerpfase (periode tot april 2007) worden de volgende producten gerealiseerd:

- modellen (model-procesverbaal, model-bekendmaking, model-protocol stemming en stemopneming);
- handleiding waterschapsverkiezingen (waaronder een planning, waarin staat wanneer en op welke wijze zaken als registratie, kandidaatstelling, stemming, stemopneming en vaststelling van de verkiezingsuitslag plaatsvinden);
- tijdschema voor het hele verkiezingsproces;
- formulieren (kandidaatstellingsformulieren, stembiljetten, eventueel kandidatenlijsten);
- ICT-gerelateerde zaken, zoals de kandidaatstellingsprocedure, standaardisering van het uitwisselingsformaat voor alle bestanden tussen waterschap en externen (afstemming met belastingsystemen van waterschappen) en standaardisering van stemming en stemopneming;
- model-bestek voor aanbesteding drukken, printen, converteren en responsverwerking;
- model-bestek voor communicatie.

In de uitvoeringsfase (periode april 2007 tot eind 2008) kunnen worden de volgende producten worden gerealiseerd:

- centrale aanbesteding voor drukken, printen, converteren en responsverwerking;

- coördinatie aanlevering databestanden, productie stembescheiden, responsverwerking en stemopneming;
- één contract voor postbezorging;
- een helpdesk verkiezingen opzetten voor medewerkers van waterschappen;
- een centraal callcenter opzetten voor kandidaten en kiezers;
- communicatiemiddelen, zoals (voorlichtings) boekjes, ontwikkelen van één logo, benaderen van landelijke pers, tv- en radiosspots, informatiebrochures, posters, StemWijzer, internetsite enzovoort.

Projectstructuur

Oprachtgever van het Project landelijke waterschapsverkiezingen is de voorzitter van de Unie van Waterschappen. Er is een ambtelijke Projectgroep Landelijke waterschapsverkiezingen ingesteld. De projectleider is afkomstig vanuit de waterschappen. Het secretariaat ligt bij de Unie van Waterschappen. Daarnaast bestaat de projectgroep uit een aantal deskundige waterschappers en een onafhankelijk adviseur. De projectgroep komt ongeveer maandelijks bij elkaar en rapporteert periodiek aan de CBCF, bestuur en LV. Op cruciale momenten – zonodig buiten de reguliere vergaderingen om – wordt de LV geïnformeerd en gevraagd mee te praten/denken.

De projectgroep rapporteert aan een stuurgroep die bestaat uit twee voorzitters, twee directeuren van waterschappen en twee afdelingshoofden van het Uniebureau. Voorzitter van de stuurgroep is de Unievoorzitter. De projectleider en secretaris van de projectgroep maken eveneens deel uit van de stuurgroep. De stuurgroep legt verantwoording af aan de ledenvergadering en het bestuur van de Unie.

Per onderwerp (communicatie, bestuurlijk-juridische aspecten en ICT/bestanden) is een werkgroep ingesteld. De werkgroepen worden getrokken door een projectgroeplid. Leden van de werkgroepen zijn afkomstig van de waterschappen. Voor aanbesteding wordt een ad-hoc werkgroep ingesteld. Om ook gebruik te kunnen maken van de opgedane kennis bij de waterschappen is een deskundigengroep ingesteld, bestaande uit waterschappers (deskundigen en functioneel verantwoordelijken voor verkiezingen). De klankbordgroep wordt gedurende het project enkele malen gebruikt voor kennisdeling, kennisinbreng, afstemming en advies.

Door ieder waterschap wordt een contactpersoon (ambassadeur) aangewezen op hoog ambtelijk niveau. Deze ambassadeur heeft als taak draagvlak te creëren voor het project binnen zijn eigen waterschap en er voor te waken dat het waterschap gedurende de rit niet afhaakt.

Op gezette tijden vindt afstemming en informatie-overdracht plaats met externe organisaties (onder andere Ministerie van V&W, provincies, marktpartijen, belangengroepen, burgers).

Projectaanpak

De afzonderlijke werkgroepen maken een detailplanning van de werkzaamheden. Van cruciaal belang is een aantal data die in de AMvB komen te staan, zoals het moment van registratie, het moment van kandidaatstelling en de periode van verkiezingen. Hierover is nauw contact met het ministerie van Verkeer en Waterstaat, de opsteller van de AMvB. De totale projectplanning is in hoge mate afhankelijk van genoemde cruciale data. De werkgroep BJJ stelt een handboek op, waarin de planningen van de werkgroepen communicatie en ICT/bestanden op een later tijdstip worden opgenomen. In onderstaand schema vindt u een eerste globale tijdsplanning.

2008	Handeling	Opmerking	Kieswet (Kw)/ Waterschaps- besluit (Wsb)
	Openbare kennisgeving dag van registratie en dag van kandidaatstelling.	Minimaal drie weken vóór dag van de kandidaatstelling.	H 1-1
	Aanvang periode waarbinnen ondersteuners ter secretarie handtekeningen kunnen plaatsen t.b.v. registratie groeperingen/kandidaatstelling.	Regeling uit Model-kiesreglement	
Na de zomer	DAG VAN KANDIDAATSTELLING		
	Zitting stembureau: toetsing registratie groeperingen, geldigheid kandidaatstelling en nummering kandidatenlijsten.	Minimaal een volle dag nodig om zitting voor te bereiden.	G 2 I 1 I 12
	Verzending beslissing stembureau/gelegenheid herstel vormverzuim (registratie en kandidaatstelling)	Nieuw: herstel vormverzuim ook voor registratie groeperingen.	I 2-1
	Openbaarmaking registratie groeperingen en nummering.		I 15
	Laatste dag herstel vormverzuim	3 ^e dag na kandidaatstelling tot 15.00 uur	I 2-1
	Zitting stembureau: beslissing stembureau geldigheid registratie en kandidaatstelling	16.00 uur.	I 4
	Verzending beslissing stembureau		I 4
	Laatste dag beroep RvS tegen beslissing stembureau	Beroepstermijn vier dagen NB nieuw: beroepstermijn registratie groeperingen en kandidaatstelling lopen gelijk.	I 7-1
	Laatste dag uitspraak RvS	6 ^e dag na ontvangst beroepschrift	I 7-3
	Openbare kennisgeving laatste stemdag en stemprotocol	21 dagen voor laatste stemdag.	Kw: niet bepaald; Wsb: 2.7.7
Medio november	VERZENDING STEMBILJETTEN C.A.	In afwijking van Kieswet wordt oproep niet ontvangen min. 14 dg. vóór (laatste) stemdag.	J 7
Medio november	LAATSTE DAG VAN STEMMING		J 1-1/ M 8-1
	Zitting stembureau: stemopneming	Wsb 2.8.3: uiterlijk 5 ^e dag na laatste stemdag	N 1
	Zitting stembureau: vaststelling uitslag	Wsb: 2.8.17 (vaststelling z.s.m.)	P 1
	Verzending/uitreiking kennisgeving benoeming/gekozen zijn		V 1
	Openbare kennisgeving ter inzage verkiezingsuitslag/proces-verbaal	Wsb 2.8.20	P 20
	Laatste dag aanvaarding benoeming	Max. 10 ^e dag na kennisgeving van benoeming	Kw V 2-1 Wsb 2.9.2-1
	Vergadering algemeen bestuur; onderzoek geloofsbrieven/toelating.	Max. 27 ^e dag na laatste stemdag	Kw V 4/ V 12 Wsb 2.9.4
	Kennisgeving aan (niet)toegelatenen		Kw V 13 Wsb 2.9.12-1
Begin jan.	1 ^e vergadering nieuw algemeen bestuur/beëdiging		

De komende maanden wordt de planning van communicatie, ICT/bestanden en aanbesteding in het schema toegevoegd.

Kwaliteit, capaciteit en financiën

Vooralsnog kan er van worden uitgegaan dat de waterschappen en de Unie voldoende expertise in huis hebben om het project grotendeels zelfstandig uit te voeren. Op enkele deelonderwerpen is het denkbaar dat expertise van buitenaf gewenst is. Daarnaast dient een bedrag gereserveerd te worden voor het organiseren een/enkele conferentie(s).

Personele inzet wordt ter beschikking gesteld door de waterschappen en de Unie van Waterschappen. De voorbereiding en uitvoering van landelijke verkiezingen vragen om de

benodigde financiële middelen. Deze kosten worden niet opgenomen in de Uniebegroting. De kosten die gemoeid zijn met een eventuele uitbesteding en alle overige kosten worden door de projectgroep in het projectplan in kaart gebracht en worden – na goedkeuring door de stuurgroep – door alle waterschappen gezamenlijk gedragen. Dit gebeurt dus volledig buiten de Uniebegroting om.

Op dit moment, ruim twee jaar voor de verkiezingen, is het nog niet mogelijk precies aan te geven wat de totale kosten van het project zullen zijn. Onderstaand een indicatie van de te verwachten kosten, waarbij is uitgegaan van een opkomstpercentage van 30%. Het betreft de totale projectkosten, inclusief de aanbestedingen en opdrachtverstrekking aan het Waterschapshuis. Het Waterschapshuis zal bij de uitvoering van enkele werkzaamheden waterschappers op detacheringbasis inhuren. Deze detacheringkosten worden niet aan het project verkiezingen toegerekend en zijn derhalve niet in onderstaand kostenoverzicht opgenomen. De detacheringkosten verrekent Het Waterschapshuis via de 'normale' contributie van Het Waterschapshuis.

Indicatie kosten waterschapsverkiezingen 2008

Aantal stemgerechtigden	12.000.000
Aantal stemmen (30%)	4.000.000
Aantal stemmen per post (66%)	2.640.000

Porti stempakket	0,35	€ 4.200.000
Porti retourenvelop	0,5	€ 1.320.000
Responsverwerking stembiljetten	0,22	€ 580.800
Stempakket	0,28	€ 3.360.000
Call center		€ 300.000
Opdracht Het Waterschapshuis		€ 3.200.000
Communicatie (stelpost)		€ 2.000.000
Onvoorzien		€ 1.039.200
TOTAAL (incl. b.t.w.)		€ 16.000.000

De projectkosten worden op basis van nacalculatie verrekend met de waterschappen. Over de wijze waarop de verrekening zal plaatsvinden wordt een aparte notitie opgesteld. De gedachte is om de totale kosten om te slaan over 26 waterschappen, deels op basis van een vast bedrag, deels naar rato van het aantal stemgerechtigden in het waterschap. In genoemde notitie zal expliciet worden aangegeven welke producten voor dit bedrag geleverd worden (zoals welke communicatieonderdelen, print en mail, internetstemmen enzovoort).

De projectgroep gaat er vanuit dat de totale projectkosten lager zijn dan in het geval dat ieder waterschap afzonderlijk alle activiteiten zou moeten ontwikkelen en uitvoeren. Zoals

blijkt uit bovenstaande is echter moeilijk aan te geven hoeveel het precieze voordeel per waterschap is. De projectgroep gaat er vanuit dat er aanzienlijke schaalvoordelen zijn te behalen bij gezamenlijke uitbesteding van print, mail en responseverwerking en gezamenlijke communicatieactiviteiten (zoals inkoop van millimeters in dagbladen en tv-zendtijd). Ook het gezamenlijk ontwikkelen van internetstemmen zal goedkoper uitpakken dan in het geval dat ieder waterschap dit individueel moet laten ontwikkelen.

BJZ/RJ
22.5.2006
29836